

De smaak van de 19e eeuw

Open Monumentendag

Het lijkt ver weg, maar de agenda van de Open Monumentendag 2010, dit jaar plaatsvindend in het weekend van 11 en 12 september, is bekend. Dit jaar heeft het landelijk actiecomité van de Monumentendag gekozen voor het thema De smaak van de 19e eeuw.

WINSCHOTEN - Daarmee wordt bedoeld de bonte verzameling gebouwen die specifiek in die periode werden opgeleverd. Door de bloeiende industrie en de nieuwe mogelijkheden op technisch gebied, ontstonden er allerlei nieuwe typen gebouwen, vaak in een verrassende vorm. Er werd daarbij teruggegrepen op verschillende historische bouwstijlen die door elkaar werden gebruikt, of in een nieuw jasje werden gestoken. Er wordt dan ook gesproken van stijlen als neoclassicisme, neogotiek, neorenaissance of eclecticisme. Een enorm gevarieerd thema dus, waarmee de meeste deelnemende gemeenten aan de Monumentendag zeker uit de voeten zullen kunnen.

Metamorfose

In ieder geval wel de gemeente Oldambt want met name de plaats Winschoten kende een ware metamorfose in de 19e eeuw van ingeslapen vestingplaats tot heuse stad. Met dank aan de Fransen die de plaats letterlijk nadrukkelijker op de kaart hebben gezet. In 1811, nota bene toen het Koninkrijk Holland reeds was ingelijfd bij het keizerrijk van Napoleon, werden in Nederland de Franse wetboeken Code Pénal en Code Civil van kracht. Ook de rechterlijke instellingen werden destijds gemodelleerd naar Frans voorbeeld. Dit betekende in de praktijk dat naast het Keizerlijk Ge-

rechtshof in Den Haag, in elk departement een Hof van Assisen, in elk arrondissement een rechtbank van eerste aanleg en in elk kanton een vrederechter werd geïnstalleerd. Winschoten maakte in die tijd deel uit van het departement van de Wester-Eems waarin zowel de provincies Groningen en Drenthe als het Reiderland in vier arrondissementen waren verenigd.

Rechtbank

Winschoten kreeg een rechtbank van eerste aanleg voor het hele arrondissement en een vrederegerecht voor het kanton. Met de komst van de rechtbanken kwamen ook de daarbij horende rechters, procureurs, advocaten, klerken maar ook notarissen en deurwaarders. Hun aanwezigheid betekende voor Winschoten een belangrijke impuls. En dan niet alleen politiek gezien, maar zeker ook voor het economische en culturele leven.

Uiteraard lieten deze notablen huizen bouwen om in te gaan wonen. Eerst in bestaande straten als de Langestraat en de Blijhamsterstraat maar in de tweede helft van de 19e eeuw ontstonden ook nieuwe straten als de Burgemeester Venemastraat, de Paul Krugerstraat, de Emmastraat en na de aanleg van de spoorweg Groningen-Nieuwesches ook de Stationsstraat en de Stationsweg.

(vervolg op pagina 19)

Str. bl. 13-01-10